

Obor: 33-58-E/01 zpracovatel přírodních pletiv, 1. ročník
Školní vzdělávací program: košíkářské práce
Předmět: košíkářské materiály
Téma: základní a pomocné materiály – rozdělení, vlastnosti

Cíl: V rámci učebního oboru pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami seznámit učně se správnou terminologií základních a pomocných materiálů, jejich rozdělením a vlastnostmi. Tento výukový list je určen žákům s IVP pro individuální vzdělávání.

Literatura:

1. Gabriela Marková: *Košikářství*, Grada, 2005
2. Gabriela Marková: *Pletení košíků*, CPRESS, 2011
3. Sue Gabriel, Sally Goymer: *Košikářství*, CPRESS 2003, dostupné na webové stránce <http://www.audiobook.cz/naucna-odborna-literatura/kosikarstvi/>

Realizace výuky:

1. Úvod - motivace žáků:

A. Motivační video Kartáčnictví a košíkářství na webové stránce

<http://www.euroinstitut.net/vyukova-vidoa/technologie-kosikarstvi/>

B. Zajímavosti: Košíkářství je jedním z nejstarších řemesel na světě a přetrvává do současnosti. Dnes se s košíky a proutěným zbožím můžeme setkat prakticky všude. Při pletení proutěných výrobků se vychází z techniky tkaní a pletení, které se používají v textilních řemeslech. Jedná se o splétání textilních materiálů do podoby košů či jiných tvarů. U nás se k výrobě těchto předmětů používá přírodní vrbové proutí. Lidé na celém světě sbírají a zpracovávají materiály vhodné k pletení košíkářských výrobků. Jako alternativní košíkářský materiál se používá i papír, dále kůže, usně, koňské žíně nebo látka, šňůry a vlákna. V poslední době je moderní pletení z barevných bužírek technikou scoubidou. Pomocí různého zaplétání se vyrábějí náramky, řetízky, náušnice, přívěsky na klíče a další drobné předměty. Například koňské žíně patří k tradičním v jiných oblastech, pracují s nimi třeba Eskymáci. Japonci zase pracují s recyklovanými papírovými pásy a tento materiál nazývají ECO CRAFT.

2. Vlastní odborný výklad učitele podle základní osnovy:

Materiálů, vhodných k pletení, je celá řada. Liší se svou dostupností a vlastnostmi. Vlastnostmi materiálu jsou ohebnost, pevnost, trvanlivost a tloušťka. Podle těchto vlastností se při jejich opracování používají různé techniky. V současné době jsou nejčastějšími používanými materiály vrbové proutí, sláma, orobinec a loubky z různých druhů dřeva, kůra a lýko. Také lze zakoupit některé tropické přírodní materiály, například ratan a bambus. Téměř všechny přírodní materiály se po sběru nejprve usuší a pak se musí před prací opětovně namočit pro zvýšení poddajnosti. Používají se i některé druhy mořských řas a chaluh, stromové dýně, juky a dracény, aloe, agáve, listy orchidejí, některé druhy kapradin, šlahouny břechťanu. Také ostružník a maliník se hodí k pletení, kdy se trny stáhnou v rukavicích od špičky výhonů dolů, listy opačným směrem. Kromě přírodních materiálů v košíkářství se využívají také materiály syntetické, například umělý pedig nebo bužírka. V učebním oboru zpracovatel přírodních pletiv se zaměříme především na zpracování vrbového proutí.

RATAN

PEDIG

VRBOVÉ PROUTÍ

Rozdělení a vlastnosti košíkářských materiálů:

	Název materiálu	Vlastnosti	Použití
SYNTECKÉ MATERIÁLY	UMĚLÝ PEDIG	Tvárný a pružný, možnost výběru mnoha barev	Košíky, ošatky, dekorativní předměty,
	BUŽÍRKA	Velké množství barevných kombinací, lehká, ohebná, omyvatelná	Klíčenky, náramky, přívěsky, náušnice, drobné dekorační předměty
PŘÍRODNÍ MATERIÁLY	VRBOVÉ PROUTÍ	Vlastnosti prutů závisí na druhu vrby	Košíky, ošatky, dekorační předměty
	SLÁMA	Nejvhodnější je sláma ze žita, ohebná, tvárná, lehká	Došky, ošatky, slaměné vánoční a velikonoční ozdoby, podložky, klobouky
	ROTANG (RATAN)	Pružný, ohebný, pevný, pruty dlouhé, s konstantním průměrem, dobře tvarovatelný	Zejména výroba nábytku
	PEDIG	Vyrobený z dřevě ratanu, tvárný a pružný	Oblíbený košíkářský materiál – košíky, košíkářská galanterie
	BAMBUS	Tvrký, pevný materiál, dobře se štípe, pružný	Výroba nábytku, prutů pro sportovní rybaření, rohoží
	ŠUSTÍ	Pouzdra kukuřičných klasů oddělená od lodyhy, lehké, ohebné	Panenky, figurky, ošatky, kabely, prostírání, misky
	OROBINEC	Světlehnědá barva, velmi jemná vlákna, ohebný, jemný	Výroba tašek, bytových doplňků, rohoží, výplet židlí
	LÝKO	U nás především lýko lipové – velmi pevné	K výrobě zdobných předmětů – panenky, ozdoby, dekorativní účel, pojící element
	LOUBKY	Pružný dřevěný pásek, vlastnosti závisí na dřevu, ze kterého loubek je	K výrobě kostry koše nebo loubkových košů

3. Pracovní list:

Na následujícím obrázku nechte žáky určit, které výrobky jsou vyrobené z vrbového proutí a které jsou vyrobené ze slámy nebo z šustí.

4. Domácí úkol:

Výjimečně lze pracovat i s nekošíkářskými vrbovými proutky. Jedná se třeba o vrbu smuteční. Typickým výrobkem z takových vrbových proutků je například velikonoční pomlázka. Je to svazek spletených vrbových proutků určený ke šlehání dívek a žen, aby je omladila a přinesla zdraví, prováděný v Pondělí velikonoční.

Dokážete uplést velikonoční pomlázku? Z kolika proutků ji pletete?

